

En konkurrenskraftig europeisk industri

Utvecklandet av den inre marknaden och frihandel har gett förutsättningar för företagen inom EU att ta del av de möjligheter som följer av globalisering och snabb teknisk utveckling. Den internationella konkurrensen ökar, och därför måste villkoren för företagen inom unionen ständigt förbättras.

Dessutom utmanas världshandeln av tilltagande protektionism och urholkning eller åsidosättande av internationella handelsregler. Vi ser också exempel på hur företag från länder utanför EU genom otillbörliga fördelar kan konkurrera på andra villkor än europeiska företag.

Utvecklingen har föranlett framtagande av industristrategier på både nationell nivå och EU-nivå. Nu pågår en intensiv debatt om hur den europeiska industrins konkurrenskraft bäst ska främjas. EU-kommissionen avser presentera en ny industristrategi den 4 mars 2020.

Det pågående arbetet med en industripolitisk strategi bör därför ha följande ingångsvärden.

- 1) Företagens konkurrenskraft bestäms i första hand av det allmänna företagsklimatet. Det är därför viktigt med ett kontinuerligt arbete för att stärka företagens förutsättningar, bl.a. genom att förbättra regler och regeltillämpning samt väl fungerande system för kompetensförsörjning.
- 2) En industripolitisk strategi behöver utgå från marknadsekonomiska principer där inslaget av riktade offentliga ingripanden är begränsade till att åtgärda marknadsmisslyckanden, t ex genom att stödja klimatsatser och forskning och utveckling.
- 3) När en industripolitik utvecklas behöver det ske genom ett inkluderande, transparent och evidensbaserat arbetssätt.
- 4) I dagens näringsliv är produktion av varor tätt sammankopplat med tjänsteproduktion, som i sin tur förutsätter dataflöden och personrörlighet. Utan tjänster stannar industrin. Därför är åtgärder som beaktar produktion av både varor och tjänster nödvändiga

komponenter. Breda åtgärder som träffar en stor del av näringslivet och ekonomin föredras framför selektiva eller sektorsinriktade åtgärder som dessutom ofta har visat sig ha kortsiktiga effekter.

- 5) "Level Playing Field" är ett återkommande begrepp i närings- och handelspolitiska sammanhang. Principen definieras av WTO liksom OECD som en marknad eller industri där alla konkurrerar på lika villkor och ingen diskrimineras.

Begreppet ges i olika sammanhang varierande innebörd. Svenskt Näringsliv anser att det som bör vara vägledande för en industristrategi är att principerna om icke-diskriminering (konkurrens på lika villkor), proportionalitet (att inte väga in aspekter som inte är relevanta i sammanhanget eller är för långtgående) och "rule of law" (att följa existerande regler och regelverk) respekteras.

Åtgärder som vidtas för att komma tillrätta med otillbörlig konkurrens från tredje land behöver vara väl avvägda, gälla lika för alla företag samt vara utformade så att den inre marknaden inte påverkas negativt.

- 6) En industripolitik får inte leda till protektionism och ett selektivt, diskriminerande gynnande av den egna industrin. Europa måste fortsatt präglas av och driva öppen handel med omvärlden och bejaka globala värdekedjor, där företag har möjlighet att driva effektivitet och tillväxt genom att strukturera sin produktion utifrån vad som är mest effektivt.
- 7) När allt fler marknader koncentreras till ett fåtal aktörer riskerar effektivitet, innovation och kundnytta att försämrats. Det behövs fortsatt en aktiv och kompetent konkurrenstillsyn som kan säkra väl fungerande marknader, och som följer marknadens utveckling, särskilt inom digitala tjänster.

Svenskt Näringslivs förslag för ett konkurrenskraftigt Europa

1. Den inre marknaden

Den inre marknaden utgör Europas komparativa fördel och är kärnan i vårt samarbete. Den är grunden för vår globala konkurrenskraft. Att säkerställa och utveckla den inre marknaden måste vara hjärtat i en ny industripolitik och endast åtgärder som bidrar till att utveckla och effektivisera den inre marknaden och de fyra friheterna bör ingå. Av särskild vikt blir att ta vara på tjänstefieringen som förstärks av den digitala utvecklingen.

2. Forskning och utveckling

En industristrategi bör inriktas mot att ge goda generella förutsättningar för näringslivet att bedriva forskning och innovation. Samarbete mellan akademi och näringsliv samt personrörligheten mellan olika lärosäten för främjas genom starkare ekonomiska incitament kopplade till forskningsfinansieringen. Finansiering av forskning, särskilt stora projekt av vikt för den inre marknaden bör prioriteras i EU:s budget. Särskild uppmärksamhet bör ges åt instrument och infrastruktur som främjar innovation, som t ex öppna testbäddar och så kallade sandlådor. Begreppet "teknologisk suveränitet" ska användas för att beskriva arbetet att förbättra den teknologiska kapacitet och konkurrenskraft som finns inom EU, inte till att globala värdekedjor och teknologiskt samarbete hindras. Hanteringen av forskningsresultat såsom kunskapsbaserade tillgångar behöver också prioriteras.

3. Internationell handel

Förutsägbara och transparanta regler är en förutsättning för internationell handel. EU bör driva fortsatta ambitiösa förhandlingar såväl multilateralt, som pluri- och bilateralt. Eventuella hinder eller diskriminering eller andra otillåtna handelsrestriktiva åtgärder bör hanteras inom ramen för WTO, bilaterala frihandelsavtal eller andra lämpliga handelsreguleringar. Standarder är en nyckel för att vara med och definiera framtida globala marknader som normgivare. Därför måste EU-lagstiftningen utformas så att den blir effektiv och kan anpassa sig till den utveckling som sker och i relation till utvecklingen av nya standarder.

4. Konkurrens

Europa behöver nya och växande företag, stora som små. En väl fungerande konkurrens driver fram effektiva och innovativa företag som kan konkurrera även globalt. Även mindre företag kan i dagens globaliserade och digitaliserade värld konkurrera på världsmarknaden. Storlek är inte alltid en konkurrensfördel.

Vid en revidering av konkurrensreglerna får inte konkurrensen försvagas. Målet måste vara att ge företag bättre vägledning kring hur man får samarbeta för att t ex bedriva forskning eller möta klimatutmaningar.

En ökad harmonisering av tillämpningen av konkurrensreglerna mellan de olika nationella konkurrensmyndigheterna är ett annan viktig målsättning.

Konkurrensmyndigheterna behöver utveckla metoder och definitioner för att möta den ökade marknadsmakt och de särskilda egenskaper som de digitala marknaderna uppvisar. Industristrategin behöver belysa detta och staka ut riktningen. Tillämpningen av nyligen införda regelverk, nationellt och på EU-nivå, behöver utvärderas innan ytterligare reglering kan vara aktuell.

5. Statsstöd

Möjligheten att ge statligt stöd bör fortsatt vara restriktiv. Näringslivet gynnas bäst av generella insatser som inte stör marknaden. Fokus i pågående översyn av regelverket bör ligga på att öka transparens och rättslig säkerhet.

Svenskt Näringsliv är skeptiska till de förslag om nya regler för att motverka statligt stöd från tredje land som förts fram, då de är förknippade med stora svårigheter i tillämpningen och kan därmed leda till små vinster och stora kostnader. Sådana regler måste i alla avseenden vara fokuserade, objektiva och möjliga att tillämpa i praktiken. Näringslivet bör ges en central roll i utformningen.

6. Regelförbättring (Better Regulation)

Enkla, tydliga och förutsebara regler är en grundförutsättning för att kunna konkurrera i en global ekonomi. Grunden för "Better Regulation" är bra konsekvensutredningar, uppföljning och utvärdering. Detta bör genomsyra den kommande strategin. Det förslag som presenterats om "en regel in – en regel ut" bör genomföras. Problemet med medlemsstaternas överimplementering (Gold Plating) av EU-rätten behöver lyftas på EU-nivå av kommissionen.

7. Immaterialrätt

De kunskapsbaserade tillgångarna och företag som verkar inom kunskapsintensiva näringsgrenar utgör en viktig del för Europas konkurrenskraft. Denna betydelse växer i takt med att den globala ekonomin utvecklas. Till skillnad från andra områden så skapas dessa tillgångar genom regelverk. Dessa regelverk behöver anpassas till den verklighet där de ska fungera idag och framöver. Centralt är att fokus inte bara ligger på immaterialrättigheter som skydd mot plagiering utan även på dem som grund för kommersialisering av innovationer. Svenskt Näringsliv ser ett behov av en samlad immaterialrättsstrategi inom ramen för industristrategin.

8. Digital policy

Grundläggande för industrins och näringslivets konkurrenskraft är att informations- och kommunikationstekniken, IKT, utvecklas i fortsatt hög takt. Öppenbara begränsningar finns dock vad gäller överföringskapacitet i den digitala infrastrukturen och tillgång på medarbetare med relevant kunskap.

Högsta kvalitet i infrastruktur för datakommunikation krävs och måste expandera i linje med kraven på hastighet och bandbredd. EU bör därför inrikta sitt investeringsstöd på mycket snabbt bredband.

Medarbetare med IKT-kompetens rustar Europa för framtiden. Offentliga insatser och stärkta ekonomiska incitament för arbetsgivares investeringar i kompetensutveckling behövs för att nå behovet av relevant kompetens.

Inom AI och emerging technologies har Europa en stark position för produkter och tjänster som riktar sig till företag, B2B. Bland annat ligger industrin väl framme med tjänstefiering kopplat till produktion och produkter samt utvecklande av klimatsmarta lösningar. För att stärka innovation och teknikutveckling är ett principbaserat teknikneutralt regelverk, forskning och ett gynnsamt investeringsklimat centrala för konkurrenskraften inom det digitala området.

Dataskyddsreglerna behöver harmoniseras ytterligare och ta sikte på att möjliggöra digital och teknologisk utveckling. Detta kan göras dels genom riktlinjer från European Data Protection Board, EDPB, dels genom samverkan och delande av best practice mellan medlemsstaterna.

Arbetet med dataanvändningsavtal och standarder för att säkra interoperabiliteten är viktiga för näringslivets datadelning.

Internationella dataflöden behöver säkras i handelsavtal liksom fortsatt arbete för att hindra protektionistiska åtgärder.

9. Miljö, klimat och energi

För att stoppa klimatförändringarna krävs det lösningar som inte begränsas av nationsgränser. EU:s gemensamma insatser är därför avgörande. För att bedriva en verkligt framgångsrik klimatpolitik måste EU sänka utsläppen, stärka tillväxten samt öka konkurrenskraften och välfärden. Målet om nettonollutsläpp till 2050 är en viktig del i detta arbete.

Samtidigt är det av yttersta vikt att EU:s klimatpolitik inte flyttar utsläpp och företag utanför EU:s gränser. Det svenska näringslivet är drivande i arbetet mot en mer cirkulär ekonomi och ser positivt på att EU tar en stark ledarroll eftersom den inre marknaden är central för framväxten av den cirkulära ekonomin. Den cirkulära ekonomin är ett viktigt verktyg för att nå nettonollutsläpp. European Green Deal utgör en stor möjlighet för svenska företag förutsatt att fokus sätts på verkningsfull miljö- och klimatpolitik samt stärka förutsättningar för ett konkurrenskraftigt näringsliv.